

בעזהש"ת

דברי תורה

מאת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

דרשת פרקי אבות

בענין אמונת חכמים

* * *

סעודת רעוא דרעוין

פרשת שמיני

שנת תשס"ט לפ"ק

יוצא לאור ע"י

מכון מעדני מלך וויען

גליון תקנ"ד

לעילוי נשמת
גאלדא לאה בת אליהו בראך ע"ה
נפטר נלע"ב ט"ו ניסן תשס"ט לפ"ק
ת.נ.צ.ב.ה.

להשיג אצל
מכון מעדני מלך וויען
185 Wilson St.
Brooklyn N.Y. 11211
718.388.1751.#117

דרשת פרקי אבות

ויסופר על הרה"ח רבי יואל אשכנזי ז"ל מטבריה, שכאשר מת רבו, שאל את חמיו נכדו של צעל יסוד העבודה מסלונים, אנא אלך עכשיו, היכול מישהו למלא את מקומו. והשיב לו, אמרו חז"ל והוי מתאבק צעפר רגליהם, כלומר אפילו אם אינך מרגיש טעם בהסתופף צלם אלא כטועם עפר. ואם ככה תעשה, סופך שעוד תשמה ותשמה צלמא את דצריהם ע"כ.

דייש לומר עוד, הנה אנו עומדים אחר ימי הפסח, שראו ישראל את ה' הגדולה בקריעת ים סוף, אשר שמעו עמים ירגזון וכו'. אבל צאמת מצינו כיצא צה גם צדורות רבות אחר זה, צרבי פנתס בן יאיר שאמר לנהר גינאי חלוק לי מימך, וקרע עצמו לפניו, וכמבואר בגמרא (חולין ז.ו.), וצירושלמי (דמאי א-ג.) — ונתחיל מהמעשה דהירושלמי, רבי

במשנה (אבות א-ד) יהי ציתך צית ועד לחכמים, והוי מתאבק צעפר רגליהם, והוי שותה צלמא את דצריהם ע"כ. ויש לומר כי לאו כל אחד יש לו צית מורחב שיהיה מתאים לצית ועד לחכמים, אבל כל אחד יש לו להשתדל שיקבע לעצמו ציתו צצית ועד לחכמים, ועל דרך האנשים שיש להם שני צחים, צית שדריס צו, וצית שני לקיץ ולמנוחה, כן יהא לכל אחד עוד צית שיקבע משכנו צצית ועד לחכמים. — ואמר והוי שותה צלמא את דצריהם, וצתוספות יוס טוב כתב, שיש גורסין 'צלמא'. ונראה כי הצמא כאשר מתחיל לשותה, לאט לאט נחלש הצמאון, שנעשה שצע מהמים ששתה. לא כן צתורה, גם כאשר שותה את דצריהם, לא יחלש אצלו הצמאון לשמוע עוד ועוד, והוי שותה 'צלמא' את דצריהם, שישאר צמא גם צשחיתו.

הירדן תסוב לאחור וגו', מלפני אלו-ה
יעקב ע"כ.

ויש לומר הטעם, על פי מה שכתוב
בהקדמת שו"ת קול אריה (אות
ד') לבאר המדרש, הים ראה וינס, מה
ראה, ארונו של יוסף ראה, דהנה
ידוע דהטבע נכנע ומשועבד להתורה
הקדושה וחכמיה והלדיקים העוזרים
אותו ית"ש בלב שלם, ועל כן מצינו
ציהושע שהעמיד החמה ואמר שמש
בגבעון דוס (יהושע י"ב), ולא התפלל
על זה מקודם כלל, רק גזר אומר,
ושמעה בקולו. וכל זה מטעם שהטבע
משעבד ונכנע תחת יד חכמי התורה,
וכמו שכתב החוצות הלצות (שער
הבחינה סופ"ד) שמדריגת הטבע
מהתורה כמדריגת עבד מאדוניו ע"כ.

ובזה שכתב האדם לשלוט על הטבע,
הוא מטעם דידוע שהקצ"ה
ברא את האדם צד' יסודות, אש רוח
מים עפר, וכל המדות טובות ורעות
הנמצאות באדם כל אחת שרשה מיסוד
אחד מן היסודות אלו. למשל קנאה
וכעס בא מיסוד האש, ענלות מיסוד
העפר שמושך אותו למטה לשרשו,
גאווה מיסוד הרוח שנושא אותו
למעלה, תאוה לעצירה מיסוד המים.

פנחס בן יאיר הו' אזיל לבית וועד,
הוות גיני גביר [הנהר גינאי עבר על
כל גדותיו], אמר לה גיני מה את
מגע לי מן בית וועדא, ופליג קמיה
ועבר. אמרו ליה תלמידיו יכלין אנן
עברין [אם הם יכולין גם כן לעבור].
אמר לון מאן דידע צנפשיה דלא
אקיל לבר נש מן ישראל מן יומי ולא
מנכה [שלא ציזה לבר ישראל מימיו
ולא עשה לו שום רעה, הוא יעבור
ולא ינוק] ע"כ. והוא מוסר השכל על
גודל מעלתה של המכבד את הבריות,
שראוי שיחלוק לו המים לטובתו.

ובראיה דזהו שאמר יעקב אבינו, כי
'צמקלי' עברתי את הירדן
הזה (בראשית לב-יא), שהוא מלשון
ותקל גברתה צעיניה, לישנא דבוח
וקלון, והיינו כי צמדה זו של 'מקלי',
שזכיתי למדה זו לשלוט על ענמי שלא
להקל בכבודן של בני אדם, על ידי זה
עברתי את הירדן הזה. וכמו כן צוכות
זה זכו גם ישראל לעבור את הירדן,
וכמו שאמרו צמדרש רבה (בראשית
עו-ה) צתורה צנציאים צכתוצים מצינו
שלא עברו ישראל את הירדן אלא
צוכותו של יעקב, צתורה כי צמקלי
עברתי את הירדן הזה וכו', צכתוצים
(תהלים קיד-ה) מה לך הים כי תנוס

צמעשה אלא אף צדיצור קל, ולא משפיל ומצוה לשום אדם, הרי הוא שולט על יסוד המים, וממילא המים נכנע תחתיו, ויכול לעצור צתוך המים.

ג יש לומר, כי הצדיק צכוחו לשנות את הצריאה, וכמו שנאמר (איוב כז-כח) ותגזר אומר ויקם לך, וצדיק גוזר והקדוש צרוך הוא מקיים (מועד קטן טו:). ואם יוכל לשנות דעת ה' כציוול, מכל שכן הטבע, ומכל שכן המים. ואם כן לפני הצדיק אין הטבע עומד כנגדו. אך גם מי שמדצק עצמו צדרכי הצדיק ולומד מדרכיו, הרי כל המלמד צן חצירו תורה מעלה עליו הכחוצ כאלו ילדו (סנהדרין יט:), ונעשה כצרא כרעא דאצוהי של רצו, ויכול להמלט יחד עם הצדיק, שהרי הוא כצצר מגופו.

והצד ממעלותיו של רצי פנחס צן יציר הזכירו חז"ל דצר אחד, שאמרו עליו שמימיו לא צצע על פרוסה שאינה שלו, ומיזם שעמד על דעתו לא נהנה מסעודת אציו (חולין ז:), ואמר, ישראל קדושים הם, יש שיש לו ואינו רוצה [ואף על פי שאומרים צוא וסעוד, אין לצו חפצ] ע"ש. הרי לנו עד כמה חס על

ומי שמגציר על יצרו ועוצד השי"ת צמדות האלה, שכועס ומקנא על עוצרי רצונו, ומתעצל מדריך לא טוב, ומונע את עצמו מחצורת אנשים רעים וחטאים, ומתגאה לשם שמים כמו שאמרו חז"ל (סוטה ה). תלמיד חכם צריך שיהא צו שמינית שצשמיינת, ומתאווה וכוסף למצות ומעשים טובים ולדצק בהקציה וכוצש את יצרו, אז עוצד צכחות וציסודות האלה את ה'.

ועל כן מי שמגציר ומכניע את כח המים שצו המתאווה לתאווה רעה, וכוצש את עצמו ואינו עושה, הרי הכניע את היסוד המים שצו, כמו כן נכנע תחת אדם זה כח המים שצעולם, וצכחו לגזור שהנהר יחלוק את מימיו או שלא יעצור צו מים כלל. וכן צשאר היסודות, כמו שמושל על יסוד שצו, כמו כן מושל על יסוד זה שיצנו צעולם. וזהו היס ראה וינוס, מה ראה ארונו של יוסף, ר"ל כיון שראה את יוסף שהוא כצש את יצרו והכניע את יסוד המים שצו ולא חטא צאשת פוטיפר, כמו כן שולט על המים שצעולם, ועל כן נס היס ונקרע לפני ישראל עכ"ד. - וכמו כן מי שיוכל לשלוט על תאוותו, שלא להשיצ רעה וגמול לחצירו, לא רק

כלומר מהיכן בא לו זה שהיה יכול לפעול דבר גדול כזה, ומפרש ממשה ושתין רצון, שהם פתחו השער ע"ש. (ועיין עוד בזה בחידושי הרי"מ במאמרי חנוכה).

אחרים, שלא רצה ליהנות משום אדם, אולי הוא מנטער בנתינתו ואינו בלב שלם. על כן מי שלא ציזה והרע לשום אדם, ודבוק במדתו, הוא יכול לעבור עמו הנהר ציחד.

אמנם אכתי יש להצין, הלא הנהר הסביר לו מילתא בטעמא, שעשיית רצון קונו ידיה חביב יותר, ולמה השיב לו, גורני שלא יעבור צך מים לעולם. ובמהרש"א כתב, יראה שהיתה התשובה צוה, שהספק שלי התלוי בצחירה שלי, טוב מודאי שלך שאתה עושה שיוכל ליצטל. שהנה גורני שלא יעברו צך מים לעולם, שאז ודאי אי אתה עושה, ואני ספק עושה, וכמאמר החכם שההכרח לא ישובח ולא יגונה, וצין ודאי אתה עושה וצין ודאי אי אתה עושה מוכרחים בגזירה, וספק שלי התלוי בצחירתי, טוב מהם ע"ש.

ובגמרא (חולין ז.) סיפרו מעשה אחריתא, דרבי פנחס בן יאיר הוה קא אזיל לפדיון שבויים, פגע ציה בגינאי נהרא, אמר לו גינאי חלוק למימין ואעבור צך. אמר לו אתה הולך לעשות רצון קונך ואני הולך לעשות רצון קוני [כל הנחלים הולכים אל הים בגזירת מלך], אתה ספק עושה ספק אי אתה עושה [שמא לא יתנו לך בפדיון], ואני ודאי עושה. אמר לו אם אי אתה חולק גורני עליך שלא יעברו צך מים לעולם. חלק ליה וכו'. אמר רב יוסף כמה נפיש האי גברא ממשה ושתין רצון [שנחלק להם ים סוף] ע"כ.

וגראה עוד צוה, בהקדס עוצדא מהגאון בעל חזון איש ז"ל (הוצא בספר מעשה איש ח"א דף ק"ח) וז"ל, מעשה באחד שהיה צנעירותו יוצא ונכנס אלל רבינו, נכנס פעם עם אחד מחבריו. אמר להם רבינו, הנה יש לכם חבר אחד שזה מכבד הגיע

ובנועם אלימלך (ליקוטי שושנה) כתב לצאה, שכל דבר ודבר בתחלתו לפעול איזה נס הוא קשה מאד, אבל כיון שכבר נעשה פעם אחת, יכולים הנדיקים שיהיו אחר כך לעשות כזאת אפילו כמה פעמים כיון שנפתח השער, וזהו כמה נפיש גברא,

אבל הסיצה היא, שהם ניזולי שואה, ועזרו עליהם נרות ותלאות רבות, הם הגיעו ארצה שצורים ומדוכאים, ואין להם גם פרנסה. יענתי להם, איפוא, לפתוח חנות, והנה עתה באו להתייעץ עמי כיצד לנהל את המסחר, מה לקנות ומה לא. ונתיישבתי בדעתך, כי מכיון שמחר הם פותחים את החנות שלהם, וכסף לתת להם למטרה זו אין לי, חייב אני לכל הפחות לעזור להם בענה, ויש בזה מנזה רבה. ואם כן, מי יאמר שהמנזה הזו מוטלת רק עלי, גם עליכם מוטלת המנזה הזו, ואתם קיימתם אותה בזה שחייבתם לי, ועל ידי כך יכולתי לסייע להם בענה ע"כ.

ובבזו כן יש לומר לעניינינו, הנה האדם מוטל עליו לעשות רצון קונו בקיום כל מצות התורה, ומכל מקום כאשר הדבר נוגע לפיקוח נפש, הרי זה דוחה כל התורה כולה (חוץ מהשגשג עבירות), ויש לעזור על כל המצות עבור ספק הצלת נפש אחת מישראל. וכמו שרבי פנחס בן יאיר נריך לעשות כל ההשתדלויות שיש צידו לצורך פדיון שבויים, כי זהו רצון ה' שיעזרו על מצותיו להצלת נפשות, כן גם המים אם כי הליכתו הוא לעשות

לפרקו, ועליכם לדאוג לו שימצא מהר את זיווגו. הללו נרתמו מיד לבקשה, וכעבור זמן מסויים התארס הצחור, ושז נכנסו לרצינו, וסיפרו לו על כך, הוא שמח לשמע הצורה, צהוסיפו שמאוד רוצה לבוא לאירוסין, אך מאחר שזמנו אציהם של ישראל קצת מוגבל, הוא מצקש מהם שיבואו לקרוא לו ממש כשהכל כבר יהיה מוכן ומזומן, וכך עשו. כאשר באו אל החזון איש, מנאווהו שיושבים בחדרו איש ואשה, והם מקריאים לפניו רשימה של סחורות, ועל כל אחת מהן הם שואלים, מה טוב יותר ומה טוב פחות, ובאחיה מקום זול יותר לקנות את הסחורה, ועוד שאלות דומות... כך המתינו במשך שעה ורבע ליד הדלת, כשהחזון איש רואה אותם שהם מחכים לו. לבסוף, כשסיימו לשאול כל מה שהיה להם, ליהו אותם רצינו בצאתם ובירכם לשלום.

ביד לאחר שיצאו, חזש רצינו את כובעו והתחיל ללכת עמם ל'תנאים'. בדרך פנה אליהם ואמר להם, צוודאי תמהים אתם, שהנה אמרתי שצרכוני לבוא לאירוסין, וצוודאי יושבים שם וממתיניים לי שאבוא, ומה זה שישבתי זמן רב עם בני הזוג הזה.

בחיזה ענין, לא איכפת כלל אם בסופו
עלה לו להושיעו, כי המצוה הוא
עשיית החסד שעומד לו לימינו, וגם
כאשר לא הנליח לא יחלש דעתו, כי
שכרו שלם מן השמים. — וכמו כן
בלימוד התורה, המתייגע כל היום על
התורה, ואחד בכשרונו למד ד' גמרא
רש"י, והשני גם עם תוס', והשלישי
גם עם המפרשים וכו', כולן שכרן
שוה, כי הכל לפי המעשה, ולא נפקא
מינה כלל כמה פעל בשעות אלו. —
ולכן גם בנידון דידן, כשהלך רבי
פנחס בן יאיר לפדיון שבויים, ואמר
לו הנהר, אני ודאי ואתה ספק, כי
אולי לא יתרכו לפדיונו, אין זה טענה
כלל, כי גם הוא ודאי עושה, אף אם
לא ינליח לפעול במעשיו.

ובבב מקום צריך עוד ציבור, דלמה
לא השיב רבי פנחס בן יאיר
כלום להנהר, להסביר לו שאין דבריו
נכונים, אלא מן צד, אם אי אתה
חולק גורני שלא יעבור בך מים
לעולם, וכי כן הדרך להשיב להשאל.
ונראה שצא ללמדנו על גודל חיוב
אמונת חכמים. — ומתחלה נקדים מה
שכתב בתפארת שלמה (פ' בשלה ד"ה
וישבו) וז"ל, ושורש אמונת חכמים
להאמין בדבריהם של צדיקי הדור אשר

רצון קונו, מכל מקום לצורך פדיון
שבויים של רבי פנחס בן יאיר מוטל
גם עליו לבטל רצונו, כי פיקוח נפש
עולה על כולנה.

אבל צאמת טענת הנהר מעיקרה
ליתא, כי מצות ה' בגמילות
חסדים, הוא ההשתדלות עצור חצירו,
ולא איכפת כלל אם עלתה צידו לסדר
הדבר או לא, וגם אם בסופו נתצרר
שלא עלה צידו הדבר, אין זה משנה
כלל, והוא כודאי עושה. כי מצות ה'
'לעשות' ולא 'להעשות' (ו' טוהן און
נישט אויף טוהן). — והוא דין מפורש
בשלחן ערוך (או"ח שכת-טו) בחולה
שאמדוהו הרופאים שצריך גרוגרת
אחת, ורצו עשרה והציאו לו כל אחד
גרוגרת, כולם פטורים, ויש להם שכר
טוב מאת ה', אפילו הצריח צראשונה
ע"כ. פירוש אפילו הציאו לו צוה אחר
זה, וכבר אכל ממה שהציאו לו
הראשון והצריח, אפילו הכי כולם
פטורים, משום דכל אחד חשב שהוא
יקדים, יש להם שכר טוב עצור
מעשיהם ע"ש. (ומקורו בגמרא מנחות
סד.).

וזוה כלל גדול בכל דבר, כאשר
מקדיש שעה לעזור לחצירו

נתקרב אל רודפינו. ואף על פי כן נתחזקו ישראל באמונתם ואמרו אין לנו אלא דברי בן עמרם, ר"ל דברי בן עמרם אף על פי שאינו משה רבן של כל הנביאים, ואף אם יאמר דבר זה מלצו ולא על פי נבואה נשמע לו, ובדרך הזה יהיה הגאולה צמורה צימינו, כימי לאתך מארץ מצרים (מיכה 1-10). ומי שאינו מאמין בכל זה, הנה הוא מעכב את הגאולה וגורם גלות וכו' עכ"ל"ק.

ובספר ליקוטי יהודה (פרשת בשלח) הביא מה ששמע מזקיני הרה"ק בעל האמרי אמת מגור ז"ע, בשם אביו הרה"ק בעל השפת אמת ז"ע, שדקדק למה הוצרך משה רבינו לומר לבני ישראל שישוּבו ויחזרו לפני פי החירות, הלא הלכו אחר הענין, ואם הענין היה מראה להם ללכת לפני פי החירות היו הולכים שם בלאו הכי. ומחמת קושיא זו אמר לחדש, שבאמת לא הורה להם הענין לשוּב, והיה להם נסיון גדול אם לשמוע בקול משה רבינו, ובני ישראל עמדו בנסיון, ואף על פי שהענין הראה אחרת, אמרו אין לנו אלא דברי בן עמרם, והוא שצחן של ישראל. והוסיף האמרי אמת, מכאן ראה שאם מלאך אומר לעשות כך

רוח ה' נוסקה צם, וכל הענין שיאמרו ויעלוהו, אף צדבר הרשות, ואף שהוא נגד השכל הפשוט, ואף כי יאמר שאינו מפי ה' כמו הנביא. כי צוה חכם עדיף מנביא (צבא צמרא יב). כי הנביא אשר ידבר דבר בשם ה', כה אמר ה', אינו שייך האמונה בו, זולת צדבר ה' אשר דבר, ויאמינו בקול ה' על ידי נביאו. אבל אמונת חכמים הוא האמונה צדברי החכם עצמו, אף שהוא נגד השכל, ולא מפי ה', אף על פי כן נהנין ממנו עצה ותושיה, וכאשר יגזר אומר כן יקום בכל דבריו, גם צדברי עולם הזה ועולות אנשים צמשה ומתן וכיוצא.

ובתב לבאר צוה, מה שאמר משה לבני ישראל, צעמדס על היס, וישוּבו ויחזרו לפני פי החירות וגו' ויעשו כן (שמות יד-3). וברש"י להגיד שצחן ששמעו לקול משה, ולא אמרו היאך נתקרב אל רודפינו אנו צריכים לצרות, אלא אמרו אין לנו אלא דברי בן עמרם (מכילתא) ע"כ. והענין כי צוכות האמונה נגאלו ממצרים, על כן נתן להם השי"ת על ידי משה נסיון שלא על דרך השכל הישר, וישוּבו ויחזרו לפני פי החירות, אשר לכאורה נראה דבר זה זר צעיניהם, כי אין

ולדיק אומר אחרת, שיש לשמוע בקול
הלדיק ולהפך דברי המלאך ע"כ.

וזדו עיקר אמונת חכמים, לעשות
כדברי החכם גם כאשר לא
מצין, ועושה כמו שמצוין לו, ומצטל
דעתו כליל, זהו אמונת חכמים. — אנו
מתחנכים ומתגדלים על דרך זה מצית
אצותינו, אצל רבים טועים בזה
שחושצין שהגיעו למדריגה זו של
אמונת חכמים, שהרי כאשר יש לו
חולה ח"ו צביתו, הולך אצל החכם
שיתפלל עליו, וכמו כן כאשר חסר לו
פרנסה או שאר מאורע. אצל צאמת
אמונה כזו חלושה עדיין מאד, ולזה
אין צריכין אמונה, כי מוצן הוא בשכל,
כי מי שהוא חולה הולך להרופא, וכמו
כן הולך להחכם שיתפללו עליו. ולמה
לא יעשה כן, ומה יפסיד, הלא יוכל
רק להרוות. אצל יצחין צעמנו, כאשר
יש לו איזה ספק, ולצו נטוה לדרך
אחד, אז ימנע מלהציע הדבר לפני
החכם, כי אולי לא יאמר לו כאשר
רוצה בלצבו, ומזה יוכל לשפוט כי הוא
רוצה בהחכם רק כאשר ישמע ממנו
מה שנפשו מתאוה לשמוע.

ובזדה זו עדיין רחוק הוא מאמונת
חכמים, כי דבר שאדם מצין

ומשיג אין זה אמונה. וצני ישראל
צעמדם על היס זכו למדריגת ויאמינו
בה' וצמשה עצדו, גם כאשר לא
הצינו מה שהוא אומר, שהיה היפוך
השכל וההגיון לשצו להדרך למצרים. —
ויסופר שפעם ישצו חסידים יחד, וכל
אחד סיפר מופת מרצו. נענע חסיד
אחד, שגם הוא יש לו עוצדא מרצו,
שהיה לו להחסיד ההוא סכום גדול
של כסף, ושאל את רצו היכן ישקיע
את הכסף, ורצו ייעץ לו כדת מה
לעשות, ולצקופו הפסיד כל הונו שם.
ושאלו אותו, ואם כן מהו המופת.
והשיב, שהמופת הוא שנשארתי גם
אחר כך חסיד נלהב להרצני.

ובגמורא (צבא צתרא עה.) יתיצ רצי
יוחנן וקא דריש, עתיד
הקצ"ה להציא אצנים טוצות ומרגליות
שהם שלשים על שלשים וחוקק צהן
עשר על עשרים, ומעמידן צשערי
ירושלים. לגלג עליו אותו תלמיד,
השתא כציעתא דציילא לא משכחינן,
כולי האי משכחינן. לימים הפליגה
ספינתו צים, חזא מלאכי השרת דיתצי
וקא מינסרי אצנים טוצות ומרגליות
שהם שלשים על שלשים וחוקק צהן
עשר צרום עשרים, אמר להו הני
למאן, אמרו ליה שעמיד הקצ"ה

ושמיעתי מהרצני המופלג הישיש רצי אשר פארסט ז"ל, מיקירי קהלתינו, שהיה פעם צעיר וויען אלל הגאון רצי מאיר אראק ז"ל, (או אלל אחיו הגאון רצי פישל ז"ל), ואחד מצני ציתו שאל אותו חוות דעתו צעינן אחד, והשיב לו. והתחיל אותו אדם לטעון עמו, ואמר לו שמע צני, השכל שיש לך צראשך יש לי צאצע הקטנה שצרגלי, ומה שאתה חושב ומהרהר צחדש אחד, אני חושב זאת צשעה אחת, ומה תתפלל עמי.

ובבוז כן לעניינו, כאשר רצי פנחס צן יאיר ציקס להנהר שיחלוק מימיו, והנהר התחיל לפלפל עמו, לא השיב לו רצי פנחס צן יאיר דבר, המים אינו הצר פלוגתא של רצי פנחס צן יאיר. גם הוא יודע מה שהמים יודעים, גם הוא יודע שהמים ודאי ופדיונו הוא ספק. ואם החכם אומר לחלוק מימיו, יש לו לעשות רצונו צלי שום תירוץ ופקפוקים. ואם אינו נכנע להחכם עד שיצטירו לו הדברים שיוכל להצין ויראה צעינו שהאמת כדבריו, אז מלגלג הוא על דברי חכמים, ודינו להיות גל של עצמות, ולכן לא השיב רצי פנחס צן יאיר כלום להמים, אלא אם אי אחת

להעמידן צשערי ירושלים. אחת לקמיה דרצי יוחנן, אמר ליה דרוש רצי, לך נאה לדרוש, כאשר אמרת כן ראיתי. אמר לו ריקא אלמלא ראית לא האמת, מלגלג על דברי חכמים אתה, נתן עיניו צו ונעשה גל של עצמות ע"כ.

ובתב צצני ישכר (סיון ה-ט) וז"ל הנך רואה אשר רצי יוחנן לא ראה לגלוגו צשעת הדרשה, דאילו ראה שמלגלג, היה לו תיקף לעשו. והנה כיון שלא ראה צלגלוגו, איך אמר לו מלגלג על דברי חכמים אתה. אך כיון שראה צו רצי יוחנן אשר לא האמין כל כך צלב שלם צשמעו את דברי חכמים, כמו שנתפעל צראייתו צחוש הראות, אזי קראוהו מלגלג על דברי חכמים ועגש אותו צמיטה. הנך רואה אפילו צדברי חכמים ואפילו צדברים שאינם נוגעים לעיקרי הדת, ואפילו אומרים צדבריהם דברים המנגדים לשכל האנושי, כמו שאמר אותו תלמיד השתא צביעתא וכו', אף על פי כן מחויבים אנחנו להאמין כל כך צשמיעה כמו צראיה צלי שום חילוק, ולא תפעל ותחקוק הראיה פעולה צלב יותר מן השמיעה ע"כ.

עושה, גזרני שלא יעבור צד מים לעולם, ויסלקנו מן העולם כליל.

כגון לא לא נאמר אחרי רבים להטות.

ובזה נצא אל המכוון, והוי מתאבק צעפר רגליהם, ופירש הרע"ב שתלך אחריהם, שהמהלך מעלה אבק צרגליו, וההולך אחריו מתמלא מאבק שהוא מעלה צרגליו ע"כ. ואמרו חז"ל (כתובות קו.) רב הונא הוה דריש וכו', כי הוו קיימי רבנן ממתיבתא דרב הונא, ונפצי גלימייהו, הוה סליק אבקה[שהיה עם רב], וכסי ליה ליומא [מאפיל את החמה, והיה ניכר בארץ ישראל], ומרי צמערבא, קמו ליה ממתיבתא דרב הונא צבלאה ע"כ. הרי לנו כי האבק המתנשא מהאדמה, מערפל את עיני האדם שלא יוכל לראות הדברים היטב. ועל זה אמר הוי מתאבק צעפר רגליהם, גם כאשר האבק מכסה את העינים, שאינו רואה בשכלו שדצריהם נכונים, וגם כאשר טועם טעם עפר דצריהם, אף על פי כן הוי מתאבק צעפר רגליהם. — והוי שותה צמא את דצריהם, כי הרוצה לשותת אצל אינו צמא, אז כאשר יתנו לו לשותת ידקדק על המשקה אם עריבה או לא, מה שאין כן הצמא, כל מה שיחנו לפניו יערב לו, ולא ידקדק ולא יבחר איזה מין

ויסופר שצעיר אחת נתחברו אנשים שפלים מצני ההמון והתמרדו נגד הרב וראשי הקהל, על אשר הם מנהלים את כל עניי הקהל, כגון תלמוד תורה, מקוה, כשרות וכדומה, מצלי להתייעץ גם אחס. רבי, טען אחד מהם בחוצפה כנגד הרב, הלא גם התורה אמרה, אחרי רבים להטות (שמות כג-3). השיב לו הרב ואמר, פעם נתאספו כל מאתיים ארבעים ושבעת אברי הגוף וצאו צטענה כלפי הראש, על אשר הם אינם אלא כמשרתים לפניו, מעולם איננו מתייעץ אחס, אינו שואל לדעתו של אף אחד מהם, כי אם הוא עצמו מחליט הכל, וכל הנראה צעינו הוא מצוה לעשותו. היחקן, טענו כנגדו, והלא אמרה תורה אחרי רבים להטות, ולא שתהיה אתה מושל עלינו. אמר להם הראש, פסוק זה שצתורה מכוון כנגד הסנהדרין, ששם ישבו שבעים ואחד ראשים, ולכן היה צורך לשאול לדעתו של כל אחד, ואם נתגלו חילוקי דעות היו פוסקים לפי הרוב. אצל אחס, הרי אין ציניכס אף ראש אחד, כי אם כל זנב רוצה לחוות דעה, על

הסיפור של יציאת מצרים, לזוא לדי הכרה, שגם כאשר תראה עוזדא של חד גדיא, ולפי ראות העין אין משפט ה' נדק, תאמין צאמונה שלימה, כי כל דרכיו משפט ונדק. וגם כאשר אין מציינים, הקצ"ה הוא גערעכט.

ויספור על הרה"ק רבי נתן אדלער ז"ל, שהתלקחה צפראנקפורט אש מחלוקת נגדו, ושמע אנשים זרים מדברים אודותיו ומצקרים את מעשיו. ואמר להם, הן יש לי קושיא גדולה על פיוט חד גדיא, כי לפי הסדר הקצ"ה לא נודק וכנ"ל. אמנם התירוץ הוא, יתכן שהשגורא אכל את הגדי שלא צדק, ויש לו לאצא סיבה טובה לכעוס עליו ולהענישו, אצל אש יש סכסוך צין האצא לשגורא, מי ציקש מהכלב להתערב צו. הכלצים המתערבים צריצ לא להם, ומלצים את אש המחלוקת, הם האשמים יותר מכל. ואם כן נדק המקל שהכה את הכלב וכו' וכו', ונדק הקצ"ה ששחט למלאך המות.

הוא, כן יש לשמות צמא דברי חכמים, לא יהא איכפת ליה לדקדק, אלא כל מה שישמע יהא לו חשיבות וערך לקבל אותה צנאמונות.

ונסיים צמה שאמרנו צסיום הסדר צליל פסת, הפיוט של חד גדיא, אשר לכאורה אין לו ציאור לסיים צזה סיפור יציאת מצרים, והרי אמרו מחזירין צשיטה האחרונה ענינו של השטר, ואיזה שייכות יש לעוזדא זו עם פסת. וראיתי לפרש, כי לפי הסדר, הרי השגורא שאכלה את הגדי פשע, ואם כן הכלב שגשך אותה נודק, והמקל שהכה אותה לא נודק, והאש נודק, והמים לא, והשור נודק, והשוחט לא, והמלאך המות נודק, וכציכול הקצ"ה לא נודק צמה שהעניש המלאך, ואיך יתכן זאת. אך עוזדא זו צא להורות, כי גם כאשר לפי ראות העין נסתרים דרכי ה', ואין אנו משיגין אותו, אף על פי כן אנו מאמינים שהקצ"ה נודק, כי לא מחשבותי מחשבותיכם. וזהו תכלית כל

במעודה שלישית פרשת שמיני

הלכה לפני משה רבן ע"ש. וכתב בכלי יקר לכל הדיעות הללו אף על פי שיש להם קצת סמך מפסוקים אחרים, מכל מקום מקרא זה מכחיש כל הדיעות ההם, שנאמר ויקריבו לפני ה' אש וזה אשר לא לך אולם, שמע מינה שלא היה בהם חטא אחר כי אם זה ע"כ. ויש להבין, הא לא היה ניווי שלא להביאו, אלא שעשו דבר שלא נצטוו, ומהו גדל המרון אף עבור זה שפגע בהם יד ה'. והלא גם הנשיאים הקטירו קטורת יחיד על מזבח החילון ונתקבלה (עיין רש"י שיר ה-א).

וַיִּזְרְאוּ דאיתא בגמרא (חגיגה יד): ארבעה נכנסו צפרדס ואלו הן, בן עזאי ובן זומא אחר ורבי עקיבא וכו', אחר קינץ בנטיעות וכו', יתה בת קול ואמרה שובו בני ישראל שובים חוץ מאחר ע"כ. ובתוס' שם (טו.) כתבו דבירושלמי (שם ז-א) מפרש למה אירע לו כך, דכתיב (קהלת ז-ח) טוב אחרית דבר מראשיתו, שהוא טוב מראשיתו, ובי הוה המעשה, אצויה אצי הוה מגדולי ירושלים, וציוס שבא

ויאמר משה זה הדבר אשר לך ה' תעשו וירא אליכם כבוד ה' (ט-י). ויש להבין, על מה לך אולם זה הדבר אשר ה' תעשו, הלא כבר קיימו הכל, שהרי לקחו את אשר לך משה כמצואר בכתובים הקודמים. וכבר נתקשה בזה באור החיים הק', והביא דברי חז"ל (מד"ר במדבר יב-ח), וז"ל זה הדבר, מהו זה הדבר, על המילה, כמה דתימא (יהושע ה-ד) זה הדבר אשר מל יהושע ע"כ. וסיים עלה, ודברי המדרש סתומים וסתומים, וכי באותו יום מל אולם משה, או באותו יום על המילה ע"כ.

וַיִּזְרְאוּ צפרדס, ויקחו בני אהרן נדב ואביהוא איש מחמתו, ויתנו בהן אש ושימו עליה קטורת, ויקריבו לפני ה' אש וזה, אשר לא לך אולם, ותנא אש מלפני ה' ותאכל אולם, וימותו לפני ה' (י-א). ובמהות החטא רבו הדיעות בדברי חז"ל, וכמצואר בילקוט (רמז תקנד), יש אומרים שנכנסו שתי יין, נכנסו בלא רחיצת ידים ורגלים, היו מחוסרי בגדים, לא היה להם צניס, לא נשאו נשים, הורו

בתשובה. — וכן אנו מקדשין ראשית השנה, יומא דראש השנה, ומאן דדמיך זריש שתא דמיך מזליה, וכמו כן יש לקדש תמיד ראשית היום, המחשבה ודיבור ומעשה הראשונה יהיה קודש לה'.

ובציונו כיוצא בה בנס דחנוכה, שלא מלאו אלא פך אחד של שמן וכו', ונעשה בו נס והדליקו ממנה שמונה ימים (שבת כא:), וידוע הקושיא הלא טומאה הותרה בציצור, ולמה היה לורך בנס. וכמו בהגהת חכמת שלמה (א"ח סימן תרע) דהכלל דטומאה הותרה בציצור הוא רק כאשר נתהוה במקרה טומאה באחד מהימים שצית המקדש קיים. אבל במקום שצריך חינוך בפעם הראשונה, יש לעשות זאת בטהרה, כי ההתחלה צריכה להיות בתכלית השלימות בטהרה, וכאן הלא צריך היה לחנך מנורה חדשה, ואולי אף לעשות חנוכה הצית למקדש עצמו, שהרי פסקה זו העבודה ועכשיו התחדשה, ולכן היה ההכרח שיעשה נס, כדי לעשות זאת בטהרה ע"כ. (וכן כתב באמרי אמת (פ' נשא) בשם הרה"ק מקאאק ז"ע, ובגלויי הש"ס שבת כג.).

ואם כן מכל שכן בשעה שחינוכו את המשכן לראשונה, אשר צריכין

למהולי קרא לכל גדולי ירושלים והושבין צצית אחד, ולרצי אליעזר ולרצי יהושע במקום אחר, מן דאכלין ושחין שרין מטפחין ומרקדים אמרי, עד דאלין עסקין צדידהו נעסוק צדידן. ישבו ונתעסקו בצצרי תורה, ירדה אש מן השמים והקיפה אותן, אמר לון אצויה אצא גברין מה צאתם לשרוף ציתי. אמרו לו ח"ו, אלא יושבין היינו וחורין דצרי תורה, מתורה לנציאים ומנציאים לכתוצים, והיו הדברים שמחים כנתינתן מסיני, לא צאש נתנו. אמר הואיל וכך כחה של תורה, אם יתקיים הצן הזה, לתורה אני מפרישו. ולפי שלא היתה כונתו לשמים לפיכך לא נתקיימו בו ע"כ.

והוא מוסר השכל על גדול הדקדוק שיש להזהר בכל פעולה בראשיתו, הלא כמה גדולים בתורה עולה בלצבם פעמים פניה של כבוד וכו', ואין העונש פוגע בהם, וכאן ציוס המילה, היום הראשון שנכנס בצריחו של מקום, מחשבה קלה של האז פגם בו כל כך, עד שיצא לתרבות רעה, אחר שנתעלה כבר כל כך עד שנכנס לפרדס, נהדרדר עד שאול תחתיה להיות נדחה גם מלקבלו

שהקטירו דבר של רשות, וחסר צו קדושת המנוה, ותלא אש מאת ה' ותאכל אותם.

וזדו הענין שנרמז צוה הדבר, זו מילה, ולהורות שכמו שאנו רואים בחינוך המשכן, שכל פעולה כל דהוא אשר לא צוה ה' פוגם. כן הוא גם בחינוך התינוק, ציוס המילה כשנכנס בצריחתו של מקום, יש גם כן להזהר הרבה שיהיה המחשבה טהורה בלתי לה' לצדו, ורק אשר צוה ה' תעשו, ולא ישאיר צו פגם שיוכל להתנונץ אחר שנים רבות ח"ו.

והגדה מצואר צוהר הק' (פ' פנחס ר"ז). דנשמותיהם של נדב

ואציהוא נתעברו בפנחס צמעשה דזמרי. וזהו שאמר הכתוב (צמדבר כה-יא) פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן, שמתחלה היה פנחס בנו של אלעזר, ואחר שנתעברה צו נשמות נדב ואציהוא, הרי הוא נחשב לבן אהרן הכהן ממש ע"ש. והיינו כי לא ידח ממנו נדח, והקצ"ה רוצה בחיקונו של כל נפש מישראל. וכאשר חטאו נדב ואציהוא נתעברו אחר כך בפנחס, כדי שיצואו לידי תיקונם על ידו. (ועיין בחורת משה צפרשתינו נא:). — ונראה כי

להמשיך צוה השכינה למטה לדור בתחתונים, צודאי שאין שיעור להקדושה והטהרה שהורכה להיות בתחלתו, כדי שמהא אחרית דבר טוב מראשיתו. ולכן ציוס הזה אין לעשות במשכן רק אותן הדברים שננטו עליהן, שיש צוה קדושת מנוה מאת ה', אשר הן הנה הדברים שממשיכין הקדושה למטה, וכל דבר שאין צו ציווי מהקצ"ה המנוה על זה, הגם שאין צו חטא, מכל מקום חסר צו קדושת ה' המנוה עליהם, אין לעשותו ציוס ההוא. ואם כי צומנים אחרים אחר הקמת המשכן אין צהם נדוד פגם, מכל מקום ציוס הראשון גם על זה צריכין לדקדק.

ולכן אחר שצוה משה לאהרן ולצניו כל הדברים אשר צוה עליהם לעשותו כדי לחנך צוה המשכן, הוסיף לומר להם באזהרה, זה הדבר אשר 'צוה' ה' תעשו, אשר רק זה הדבר שיש צו ציווי ה' יעשו, ומכלל הן אחת שומע לאו, אשר מה שלא ננטו לא יעשו, ואז וירא עליכם כבוד ה', וכל שינוי מציווי ה', ישאיר פגם על ירידת השכינה למטה. — ולכן כאשר הקריצו נדב ואציהוא אש זרה אשר 'לא צוה' ה', היה צוה פגם בחינוכו,

משה למרום, אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה רבונו של עולם מה לילוד אשה צינינו וכו', מיד כל אחד ואחד נעשה לו אוהב ומסר לו דבר שנאמר (תהלים סח-ט) עלית למרום שצית שצי לקחת מתנות באדם וכו'. ואף מלאך המות מסר לו דבר, [להקטיר קטורת בשעת מגפה ולעמוד בין המתים ובין החיים] שנאמר (במדבר יז-יג) ויתן את הקטורת ויכפר על העם, ואומר (שם) ויעמוד בין המתים ובין החיים וגו', אי לאו דאמר ליה [מלאך המות] מנא הוה ידע [הלל בתורה לא נכתב] ע"כ. ומעתה יש לומר שנדב ואציהוא דאגו על המגפה, בראות כולם את האלקים וירוגו ויפלו, שהרי צמתן תורה (שמות יט-כא) נאמר פן יהרסו אל ה' לראות ונפל ממנו רב. וגם אולי ידעו מדיבור בקרובי אקדש שנאמר למשה רבינו, שיתקדש הבית צמידעיו של מקום. והם ידעו מה שמסר מלאך המות למשה צמתנה שהקטורת הוא עוזר את המגפה, על כן לקחו קטורת מהרה, כאשר עשה אהרן צמגפת קרח צחוף, כך הם עשו צפנים. וידוע כי המלאך ההוא נקרא 'לא' היפוך 'א-ל' בקדושה (פסחים קיא.). וזהו אשר 'לא' נזה אותם, ס"מ הנקרא ל"א, הוא נזה קטורת בשעת המגפה ר"ל ע"כ.

פנחס קינא קנאת ה' והרג לזמרי כדין הצועל ארמית קנאים פוגעין צו. ואמרו חז"ל (סנהדרין פג.) דהבא לימלוך אין מורין לו ע"ש. ואם כן מעשה זו הוא גם כן דבר אשר לא נזה ה', אלא אם עושהו מעצמו רשאי לפגוע צוה. וכיון דחטאם של נדב ואציהוא היה צוה שחטאו צפעולה אשר לא נזה ה', צא להם תיקונם על ידי פנחס שקינא קנאת ה' צדבר אשר גם כן לא נזה עליה, דהוי הלכה ואין מורין כן.

והנה מצואר צגמרא (סנהדרין שם) שהיו השצטים מצזים אותו, הראיתם צן פוטי זה, שפיטם אצי אמו עגלים לעבודה זרה והרג נשיא שצט מישראל, לפיכך צא הכחוצ וחסו אחר אהרן ע"כ. וידוע הפליאה דמה הועיל צוה שיחסו אחר אהרן, הלא גם הם ידעו זאת, ואף על פי כן ציזוהו. וגם יש להצין וכי לא ראו והכירו מסירת נפשו לה', ואיך יתכן שיצוהו.

וגראה דהנה צתורת משה צפרשתנו (טו:) כתב לצאר הטעם שהקריצו נדב ואציהוא אז קטורת, דאיתא צגמרא (שבת פט.) צשעה שעלה

ציוס שמיני למלואים, ועבור זה הומתו אז, ופנחס צריך לתקן מעשיהם, לא הרהיב עוז צנפשו שהקטיגור יעשה לו סניגור, שהקטרת הקטורת יועיל אללו, ולכן לא היה יכול לעצור המגפה אלא צמה שיקנא קנאת ה' צהריגת זמרי. ולכן כאשר צאו השצטים וציזו את פנחס, צא הכחוצ ויחסו אחר אהרן דייקא, שפנחס אינו רק צן אלעזר, אלא נתעברה צו נשמות נדצ ואציהוא, והוא צן אהרן הכהן, ולכן לא הקטיר קטורת לעצור המגפה, שלא לעורר חרון אף ה' עבור מעשיהם צהקטורת מלפניס.

ועל פי דרכו של החתם סופר, שנדצ ואציהוא ידעו שיתקדש הבית אז צמיודעיו של מקום, או צמשה או צאהרן, אולי יש לומר שלכן מסרו נפשם לעשות דבר אשר לא צוה ה', כדי שיחול הדין עליהם, ויתקדש צהם הבית, וצוה ינללו נפשם של משה ואהרן, שיוכלו ללמד תורה לישראל לאריכת ימים ושנים. והראו צוה גדול חשיצותם של זקני ישראל הללו, שהיו מוכנים למסור נפשם למיתה, ויהיו הם הכלי כפרה לקידוש הבית, וצלצד שלא יפגע הדין צמשה ואהרן. — ומשה רצינו הרגיש והשיג עולס

ובזה יש להצין מה שדייק הכחוצ, ותצא אש מלפני ה' וגו' וימותו לפני ה', כי צהיות שהקטירו אז קטורת לא היה כח למלאך המות לשלוט עליהם, כי זהו סגולת הקטורת שמצטל כחו, ולכן יצאה נפשם על ידי ה' דייקא, צמיתת נשיקה, ולא על ידי המלאך מות, אלא ותצא אש מלפני ה' דייקא, וימותו לפני ה' דייקא. (עיין אור החיים הק' פ' אחרי טז-א).

והנה פנחס כאשר ראה שצא מלאך והשחית צעם, הלך ופגע צומרי, וצא וחצטן לפני המקום, ואמר לפניו רצונו של עולם על אלו יפלו כ"ד אלף מישראל, שנאמר (צמדצר כה-ט) ויהיו המתים צמגפה ארצעה ועשרים אלף, והיינו דכתיב (תהלים קו-ל) ויעמוד פנחס ויפלל וכו' (סנהדרין פ:צ). ולכאורה למה לא עשה פנחס כמו שעשה אהרן צמחלוקת קרת, להקטיר קטורת ולעמוד צין המתים וצין החיים, ויעצור צוה המגפה. ויש לומר דעל זה ציזו אותו השצטים, שהיה צידו לעצור המגפה, צלי שפיכת דמים של נשיא שצט מישראל. אצל הסיצה שלא עשה פנחס כן, כי צהיות שנתעברו צו אז נשמות נדצ ואציהוא, אשר הם פגמו צקטורת

ה' אל כל העם (ט-כג). וזרש"י כיון שראה אהרן שקרבו כל הקרבנות ונעשו כל המעשים, ולא ירדה שכינה לישראל, היה מטער, ואמר יודע אני שכועס הקב"ה עלי, וצבילי לא ירדה שכינה לישראל. אמר לו למשה, משה אחי כך עשית לי שנכנסתי ונצטטתי. מיד נכנס משה עמו וזקשו רחמים וירדה שכינה לישראל (ח"כ) ע"כ. ויש להצין למה באמת לא ירדה עד שהוצרכו לזקש רחמים, הא קרבו כל הקרבנות ועשו מה שנצטוו.

ויש לומר על פי מה שכתב צבני יששכר (שמות ח-טו) לפרש הכתוב ואני תפלתי לך ה' עת רצון וגו' (תהלים סט-יד), על פי מה שאמר הרה"ק החוזה מלובלין זי"ע, דלפעמים נענה האדם אפילו שלא על ידי תפלה, רק על ידי דיבור בעלמא שאומר יהא כך וכך, ובאם הוא עת רצון מתקיים דברו, אזל חילוק הוא בין דבר המתפעל על ידי תפלה ובין דבר המתפעל על ידי דיבור, שהדבר המתפעל רק על ידי דיבור אין האדם צטוט שיהיה להדבר הנפעל כח הקיום, מה שאין כן בדבר המתפעל על ידי תפלה יש להנפעל כח הקיום, כגון בהתפלל אדם על איזה עקר

ועומק כוונתם, ועל זה אמר לאהרן, הוא אשר דבר ה', צוה נתקיים הדיבור הקשה של ה' שיתקדש הצית במידעיו של מקום. ושזו הוסיף עלה משה, ואמר 'צקרוזי אקדש', מהקרוזים שלי נדב ואציהוא, גם אני נתקדשתי, שהראו בפעולתם חציבותם של גדולי ישראל, שמסרו נפשם למיתה כדי שאני אשאר בחיים, וצוה על פני כל העם אכבד, שיראו כולם איך כבוד התורה נריכה להיות חציבה על ישראל עד לכדי מסירת נפש.

ובזה יש תוכחת מגולה בגדול חיוב הזהירות של אמירת קטורת בתפלה, דמזואר צוהר הק' (פ' פנחס רכד). דמזבטל מותנא מציחא. ובכתבי האר"י איתא (הוצא צסידור היעז"ץ) שהנזהר צכך מציא צרכה והללחה צמעשי ידיו, חוכה להרוחת מזונותיו, ומסייעו לחזור בתשובה, וניול מכל פגעים רעים והרהור רע ודין רע ומדבר ומגיהנס, ולא יחזק כל היום, ויש לו חלק צוה וצבא ע"כ. וצוהר הק' (הני"ל) סיים עלה, ובלצד שיכוין ציה ע"ש.

ואמר הכתוב, וירא משה ואהרן אל אהל מועד וגו', וירא כבוד

ליה אל הנער הזה התפללתי (שמואל א א-כז). ופירש דעלי אמר לה, הצן הזה חייב מיתה, ואני אגזור שהקצ"ה יתן לך צן אחר. על זה ענתה ואמרה אל הנער הזה התפללתי, דצן הזה לא בא מצרכת לדיק רק התפללתי עליו, ותפלה מיהודי אינו נאכד, וכיון שהתפללתי עליו, אי אפשר לך שתקחנו מאתי ע"כ. וכיון שמן השמים ראו שתהא השראת השכינה בתחתונים נכחי, על כן המתינו עד שיבקשו רחמים, וזוה קדושה ראשונה תהיה קידשה לשעתה ולעתיד לבוא.

וע"ז זה סיים הכתוב, וירא כל העם וירונו ויפלו על פניהם (ט-כד), ובתרגום יונתן ואיתרכינו בצלו על אנפיהון ע"כ. האי וירא הוא לשון התבוננות, שהתבוננו בגודל כח התפלה, שראו שלא ירדה שכינה עד שביקשו רחמים, כדי שתהא קדושתו נכחי, ולכן וירונו ויפלו על פניהם, בצלו, שיבחו אותה שעה וזמן שהם נופלים על פניהם בתפלה, כי על ידי זה תשועתם יהא לנצח.

ועקרה שיפקדם הש"י, הנה אם נענה בתפלתו ונתעצרה העקרה אזי הזרע הוא של קיימא, מה שאין כן כשנפעל הדבר רק על ידי דיבור אין הדבר בטוח כל כך לכח הקיום. ומעתה נבאר על ידי זה הפסוק שאומרת כנסת ישראל לפני הקצ"ה, ואני תפלתי לך ד' עת רצון, רצ"ל הגם שהוא עת רצון ויכול האדם לפעול בדיבור מבלי תפלה, עם כל זה אני איני סומך על זה, רק אני תפלתי לך ה', אני מתפלל לפניך בתפלה ממש, על כן אלקים ברצ חסדך ענני באמת ישעך, תבא אלי ישועתך באמת, היינו בכח הקיום ישועה נכחיית, קושטא קאי, וזהו באמת ישעך ע"כ.

ובספר מגיד תעלומה (ברכות לא): כתב, על מה דאיתא שם בגמרא, דשמואל הורה צפני עלי דשחיטה כשרה צור, ועל זה אמר עלי מימר שפיר קאמרת, מיהו מורה הלכה צפני רצך את, והמורה הלכה צפני רצו חייב מיתה. ואמר עלי לאמו, שצקי לי דאענישיה ובעינא רחמי ויהיב לך רבה מיניה. אמרה

על הטוב יזכר
ידידינו החשובים שהשמחה במעונם
שנדבו להוצאת קונטרס הזה

* * *

הרב ר' יצחק פריעדמאן שליט"א

לרגל אירוסיו בתו תר"ז

עב"ג בן הר"ר שמואל גרינהויט נ"ו

* * *

הר"ר ישראל מרדכי וועקסלער נ"ו

לרגל אירוסיו בנו דוד נ"ו

עב"ג בת הר"ר ישראל וויינגארטן נ"ו

* * *

הר"ר שמשון קליין נ"ו

לרגל אירוסיו בתו תר"ז

עב"ג בן הר"ר שרגא וויינגארטן נ"ו

* * *

הר"ר מנחם ברזין נ"ו

לרגל אירוסיו בתו תר"ז

עב"ג בן הר"ר יקותיאל יודא קליין ע"ה

* * *

הר"ר ישראל וויינגארטן נ"ו

לרגל הולדת בתו למזל טוב

* * *

הר"ר יואל ברי"מ פיערווערקער נ"ו

לרגל הולדת בתו למזל טוב

* * *

הר"ר שלום מערמעלשטיין נ"ו

לרגל הולדת בתו למזל טוב

* * *

הר"ר חיים מארטן נ"ו

לרגל הולדת בנו למזל טוב

* * *

הר"ר שלמה ברוך עללנער נ"ו

לרגל הכנס בנו לעול התורה והמצות